

Кузьмук Б. І., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Толкачова І. А., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СТАН РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

На сьогоднішньому етапі вітчизняного державотворення проблема розвитку громадянського суспільства є надзвичайно актуальною, оскільки міцність засад демократичної держави, її конституційного ладу в значній мірі залежить від рівня розвитку громадянського суспільства, його здатності до самоорганізації, підготовки нових поколінь суспільно активних громадян.

Враховуючи євроінтеграційну стратегію розвитку нашої держави важливим питанням є вивчення накопиченого досвіду США та країн Західної Європи у розбудові громадянського суспільства. На нашу думку, перш за все необхідно розглянути стратегію формування «активної громади» Сполучених Штатів Америки, оскільки саме ця держава є показником демократії. Важливим елементом становлення громадянського суспільства США, є громадянська освіта та виховання, оскільки формування активного громадянина, насамперед, залежить від закладених у юному віці знань та навичок [1].

Найбільш детально засади громадянської освіти та виховання у США репрезентовані у роботах американських науковців К. Льюїс, М. Бренсон, І. Біті, а також американських державних документах та дослідженнях: «Standards for Civics and Government», «What Democracy Means to Ninth-Graders: U.S. Results From the International IEA Civic Education Study».

Одним з першочергових завдань американського суспільства є громадянське виховання, а саме формування освіченого, дієвого та відповідального громадянина. За відсутності свідомих зобов'язань по відношенню до фундаментальних цінностей та принципів демократії з боку громадян, держава не може розраховувати на успіх у розвитку вільної демократичної держави. Американське суспільство вбачає у громадянському вихованні формування здатності до самоорганізації. Поняття «демократична

самоорганізація» полягає у спроможності громадян самостійно здійснювати активний вплив на якість власного життя, а не просто пасивно сприймати ідеї та вимоги запропоновані іншими людьми. Варто виділити три ключові компоненти, формування яких забезпечує високий рівень цілісності та ефективності системи громадянського виховання у США, а саме: громадські знання, навички та здібності (риса характеру притаманні свідомому громадянину) [2]. Під громадськими знаннями розуміють той набір знань, яким повинен оволодіти кожен громадянин демократичного суспільства, як правило, вони вивчаються у школах. Необхідно зауважити, що вибір формату запитання як способу організації змісту пізнавального компоненту є не випадковим. Демократія передбачає діалог, дискусію з безпосередньою участю громадян.

Наступним елементом системи громадянського виховання США є формування громадських навичок. Відтак, для того, щоб належним чином, користуватись особистими правами та дотримуватись обов'язків, громадяни повинні не тільки опанувати вищезазначені знання, а й здобути відповідні розумові та суспільні навички.

Третім ключовим компонентом системи громадянського виховання США постає формування особистих та суспільних рис характеру, необхідних для підтримки та удосконалення конституційної демократії [3].

Повертаючись до розвитку громадянського суспільства України, варто відзначити, що в останні роки триває активний розвиток громадянського суспільства, хоча й існують докорінні проблеми, зокрема: зниження рівня довіри громадян до органів влади та політичних сил, розпорошеність громадських організацій тощо [4].

Зважаючи на міжнародний та історичний досвід України є необхідним: підвищити політичну культуру населення, створити нові можливості участі громадян в управлінні державними і суспільними справами, активізувати процес роздержавлення усіх сфер суспільного життя, сформувати справжні інститути громадянського суспільства ринкового і неринкового характеру (благодійні фонди, споживчі товариства, клуби за інтересами, асоціації тощо), розширити сфери судового захисту прав і свобод людини, сформувати повагу до права і закону, зміцнити свободу інформації і гласності, відкритості суспільства на основі щонайширших зв'язків із розвиненими країнами, подолати явища соціальної пасивності [5].

Отже, на підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що громадянське суспільство у США перебуває на значно вищому щаблі розвитку, ніж в Україні. Тому, вважаємо, що варто перейняти стратегію розвитку активної громадської позиції із раннього віку, яка складається з трьох основних частин, а саме: розвиток громадських знань, навичок та здібностей (рис характеру притаманних свідомому громадянину). Також варто продовжувати той процес, який сьогодні триває в нашій державі: підвищити правову культуру населення; створити реальний механізм реалізації прав та свобод, свободи слова; створити можливості для участі громадян в управлінні державними справами та ін.

Література:

1. Beatty E.E. Creating a laboratory for democracy. *Educational leadership*. 2014. Vol.61, № 8. P. 75-78.
2. National Standards for Civics and Government. Calabasas, CA: Center for Civic Education. 2000. Vol. 1. № 1. 45 p.
3. Кочетков О.П. Про формування громадянського суспільства. *Соціально-політичні науки*. 2012. № 1. 196 с.
4. Кириченко С.О. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави. К.: Логос, 2014. 214 с.
5. Кравченко Л.О. Розбудова українського громадянського суспільства: крізь призму бачення окремих проблем. *Право України*. 2003. 2015. № 10. С. 17–21.